

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**AntiLutherus Judoci Clichtouei Neoportuensis. Doctoris
Theologi, Academiae Parrhisie[n]sis**

Clicthove, Josse

[Köln], 1525

VD16 C 4189

Non esse improbandam, sollicitam fui præparationem, ad debita[m]
sanctæ eucharistiæ perceptionem. XXIII

urn:nbn:de:hbz:466:1-36183

sacro oblatus altari: beatorū gloria, salus hīc uiuentiū, & defuncto-
rū refrigeriū, & hæc ipsa munera, uirtute hui⁹ supercælestis sacra-
menti: membris suis dispartit. Quod quidē augustissimū sacramē-
tum, inter cæteras suas præclaras & permultas denominationes,
etiā cōmunio appellat: quia eius bñficiū cōmunicat atq; percipiūt
oēs ecclīæ uniti. nō solū qui in terris adhuc uiuūt: sed etiā q; ex hoc
seculo transierunt, siue iā beatitudinē sint adepti: siue in uia purga-
tionis ad eam tendāt. Et ut paucis demū rem ipsam, immo uno uer-
bo cōstringāmus: in tres partes hostia sacra in altaris sacrificio diui-
ditur, ut significēt effectū eius & fructum participare & ij qui in
æterna sunt beatitudine: & qui purgatorio detinentur igni, & qui
in hoc seculo adhuc uitā agunt, quicq; eorū: suo ordine & gradu.

¶ Non esse improbandā sollicitā sui præparationē: ad
debitā sanctæ eucharistiæ perceptionem. Cap. XXIII.

Ræter hæc, superioribus annotata locis, Lutherus I.
ut oēm sustollat uenerationē & reuerētiā tam sub-
limi sacramēto eucharistiæ debitā: subsannat solici-
tam eā præparationē ad dignā ipsius susceptionē,
quā solent homines timorati & deo deuoti facere:
per examinationē ante actæ uitæ, confessionemq; peccatorū, atq;
pias orationes mentis in deū excitatorias, aliāq; recta bonorū opera
studia. Subsannat inquam hæc laudabilia opera his uerbis: in libro
quidē suo de abroganda missa priuata inscripto positus, sed inter di-
cta eius in primo libri huius capite per ordinē digesta, nō annotatis
nec expressis. Insuper unus est furor omniū (inquit) præparatorijs
orationibus, confessionibus præuis sic sese mundos & sanctos red-
dere: ut eucharistiā digni accipiant. ne sit aliquid ibi quod remitti
debeat: sed omīno spectabiles in mūditiā sua appareāt, & sangui-
nem Christi fusum in remissionē peccatorū rideant, quoniam nihil
relinquere uolunt deo: quod remittat. Hæc Lutherus. ¶ Sed nō
attenderat ipse sedulo beatū Paulum: cum magna cautione nos
in prima ad Corinthios epistola admonentē. Probet aut seipsum
homo: & sic de pane illo edat, & de calice bibat. Probet inquam,
discutiendo propriam uitam ante actam; an graui peccato sit ob-
stricta, aut mortiferis obnoxia culpis. quæ prius expiētur per ama-
ram contritionem & humilem sui apud sacerdotē accusationē: q̄
sacra

LIBER SECVNDVS

sacra suscipiatur cōmunio. Neq; illa probatio quā ibidē admonet, immo p̄cipit Paulus esse faciēdam: accipiēda est de sola p̄batiōe fr̄ dei circa hoc admirabile mysteriū, quā examinet & discutiat diligēter, sacram p̄cepturus eucharistiā: an eam habeat synceram, integram & illabefactam. quemadmodum scripturæ sacræ deprauator per obtortas interpretationes Lutherus: astruit prædicta d̄tūni apostoli uerba accipi debere. Tum quia idem apostolus ad fideles & solida fide mysteria sancta catholicæ ueritatis p̄fessos: ea scribit uerba quæ modo citata sunt de faciēda sui ipsius probatiōe, Neq; in præcedentibus illa uerba sentētis & sequētibus, ipse Paulus de firmitate fidei tenēda pertractat: sed de reuerētia debita ad sacræ cōmunionis perceptionem obseruāda, ad quā, & illa quæ agitamus eius uerba inducūt. Tum etiā, quoniā licet fides firma & incōcussa de mysterio sanctissimi sacramēti eucharistiæ, sit necessaria ad dignā eius p̄ceptionē: ea tamē nō sufficit sola, sed sociam atq; comitem exposcit animi puritatem & synceritatē à peccatis. Quæ si desit: inanis est illa fides & mortua, minusq; sufficiens ad rectā sanctæ cōmunionis susceptionē. Nō ergo illic apostolus de probatiōe fidei faciēda loquitur: ut quæ sola, ad mādicationē panis illius sup̄substāntialis sit inefficax, sed de probatiōe animi discussiōe q; p̄prie uitæ an sit irretita peccatis, aut crimine sordidata. ¶ Nō animaduertent itidē Lutherus, improbās sollicitam cōsciētiae examinationē, & præparationem sedulam ad sumendum panem illum cælestem, illam terribilem interminatiōem: quam ibidem in tonate uangelicus præco. Quicumq; manducauerit panem & biberit calicem domini indigne: reuserit corporis & sanguinis d̄ni. Et rursus. Qui māducat & bibit indigne: iudiciū sibi māducat & bibit. Sed nōne is indigne māducat: qui letiferi criminis sibi cōsciūs, quod expiare per confessionē negligit, aut in quo perseverare apud se cōstituit: solā habēs fidē tāti mysterij sacrosctē eucharistiæ & fiduciam de ueritate diuine p̄missionis, q; uirtute huius sacramenti obtineatur remissio peccatorum: illotis (ut aiunt) manibus cōtrectat sacra, impuraq; mente & nō expurgata peccatis, ingerit se ad diuina sacramēta sumenda? Quid hac temeraria præsumptione periculo situs: & hac irreuerenti audacia factorum cōtemptrice dabitur execrabilius? Quē (oro) non deterreat ab hac impia irreligiositate, uox illa

1. Cor. 11. 29

illa superni regis: ad eum facta qui intrauerat regaliū nuptiarū cō-
 uuiū non indutus ueste nuptiali: Amice, quomodo huc intraisti: Mat. 22
 non habēs uestē nuptialē? Cumq; obmutuisset ille, sibi male cōsci-
 us iussit eū rex ligatis manibus & pedibus, per ministros suos proj-
 ci in tenebras exteriores, Quā etiā sententiā formidare debēt sibi de-
 mum illatū iri: qui peccatis sordidi cādidā sibi iustitiæ uestem, p de-
 bitam cordis à maculis criminū expiationē, cōparare negligūt, qua
 adornati sacrum domini accedāt cōuuiū. Sane in ueteri lege sacer-
 dotes in labio æneo ad id operis designato abluere manus & pedes Exo. 30. et 40
 sunt iussi: antequā ad sacrificia offerēda se accingerēt. Neq; panes 1. Regū. 21
 propositionis māducare tum cuiquā licebat: nisi mundus esset, &
 à carnali contagione purus. Id autē, symbolū erat & signū, noue le-
 gis sacerdotes non debere ad sacra mysteria contrectāda: nisi ante
 purgati sint & abluti expiatoria deterfione à labe peccati, neq; ter-
 renæ sordis inquinamento cōtaminati. ¶ Porro nō fiunt huiusmo- III.
 di pparatoriæ purificationes à fidelibus, nec eō tēdunt: ut nihil re-
 linquatur iniquitatis post huiusmodi pparaciones, quod diuina de-
 mētia nobis remittere, uirtute uiuifici sacramēti eucharistiæ pos-
 sit aut ut omnia peccata quātū uis leuia, per præuias illas expurga-
 tiōes sint añ absterfa animo: q̄ sancta sumātur mysteria, & ita p̄cio
 sus Christi sanguis frustra sit effusus in cruce pro nobis: ut qui re-
 missionē peccatorū operari non possit, omnibus iam peccatis etiā
 minimis, per præparaciones præambulas dimissis. quēadmodū ob-
 iectat & suo solius ingenio cōfingit Lutherus. Enimvero quoniā Eucharistiā.
cibū esse ui-
uentiū uita
gratiæ.
 saluificū eucharistiæ sacramētū cibus est spiritualis animæ, super
 cælesti pabulo eam enutritis. cibus autē dūtaxat ihs cōpetit quæ ui-
 uentia sunt: actūq; uita participāt. ut cibus corporalis non mortuo
 exhibetur corpori: sed uitalem ab anima functionē adhuc habēt,
 necessum est animam ut huiusmodi super substantialē cibū digne
 suscipiat, uiuere uita spirituali: quæ est per gratiā uiuificātē, & cō-
 iungētē eam deo, fonti uitæ primario. Quare non debet ipsa a-
 nima hunc susceptura cibum laborare aliquo crimine letifero: qd
 emortuā illā reddat, atq; à deo dissepārātā. sed ab omni labe mor-
 tifera debet p susceptū salutaris p̄nitētiae antidotū: prius esse ex-
 purgata. Et ideo necessariæ sunt pparatiōes sollicitæ p discussionē
 cordis, cōfessionēq; oris: & alia pia sanctorū operū studia. ut illis,

F contra=

LIBER SECUNDVS

contractæ labes criminū concretæq; & iniuste ipsi anime: detergā
 tur ante sc̄tām cōmunionē. harūq; p̄parationū adminiculo, anima
 prius per pct̄m̄ mortua reuiuiscat: atq; ad suam reparetur uitā. Et
 hāc certe ob causam (quamuis reliquæ deessent) debet quisq; sa-
 crū accessurus illud cōuiuū, p̄mittere sedula mēte p̄paratiōes il-
 las medicinales: q̄ eam reddāt illi sacrosct̄e cōmunioni suscipiēde,
 adiutore deo idoneam. ¶ **Verū** quæcūq; à nobis factæ fuerint p̄-
 paratiōes ad dignam tanti mysterij p̄ceptionē, expiatis etiā omni-
 bus peccatis letalibus, quantū ad culpæ maculā: super sunt ne mul-
 ta alia in nobis mala dimittēda, quorū remissionē nobis indulgeat
 deus per sacrā eucharistiæ sumptionē? **Nūquid** tantā facere solēt
 homines cordis p̄parationē, bonorū operū studio: ut nihil omnino
 relinquatur delicti, quod diuina misericordia nobis post illā relaxa-
 re queat? **Quis** usque adē precor erit sui fiducia ductus, & p̄p̄a-
 ratorijs illis innixus operibus, ut id sibi ausit polliceri, nihil in se reli-
 quū esse quod à deo dimittatur? **Quis** etiā est hominū quātacūq;
 polleat sanctitate uitæ, & qualem cūq; fecerit p̄parationē ad cor-
 dis sui expiationē: qui nō dicere debeat cū p̄pheta in psalmo? **De**
 Psal. 18. **Delicta** quis intelligit; ab occultis meis munda me dñe: & ab alienis p̄-
 Psal. 24. **Delicta** iuuentutis meæ: & ignorantias meas ne me-
 Eccl. 5. **Delicta** iuuentutis meæ: & ignorantias meas ne me-
 1. Corin. 4. **Delicta** iuuentutis meæ: & ignorantias meas ne me-
 mineris dñe. **Quis** itidē dabitur: cui iure dicere non possit **Ecclesia**
sticus? **De** propiciato peccato: noli eē sine metu. **Et** q̄ cū beato Pau-
 lo dicere nō debeat, **Nihil** mihi cōsciū sum: non tamē in hoc iusti-
 ficatus sum. **Quis** deniq; id sibi arrogare audeat aut ascribere: q̄ p̄-
 p̄parationes expiatorias, cōpunctionē cordis, cōfessionem, ora-
 tionū suffragia, & cætera id genus, quæ ante sacrā cōmunionē re-
 ligiose & pie exercentur opera bona: cuncta sibi sint dimissa etiā
 minutissima peccata? cū uere dicat in prouerbijjs **Sapiens**. **Quis** po-
 test dicere: mundū est cor meū, & purus sum à pct̄o? **Et** beatus Io-
 annes in sua prima epistola canonica, **Si** dixerimus quia pct̄m̄ non
 habemus nos ipsos seducimus, & ueritas in nobis non est. ¶ **Certe**
 absteris quantū ad culpæ cōtagiū peccatis mortiferis p̄ debitā p̄-
 parationē, sacrosanctæ eucharistiæ synaxin, p̄cedētē: reliqua sunt
 adhuc pct̄a leuia & minutiora (quæ uenialia dicūt) sine quibus ui-
 ta p̄sens nō traducitur: uirtute saluifici sacramēti delēda. **Superest**
 & aliquanta pars p̄cænæ pro criminibus letiferis iam abolitis, & ab-
 ralis

Eucharistiā
 delere pecca-
 ta digere eam
 sumentium.

ralis debita, relaxanda per super sancti sacramenti eucharistiæ susceptione. huiusmodi uero pœna, ppter habitudinẽ ad pctm̄ pro quo debetur: interdũ in sacris literis & apud earũ interpretes, nomine peccati exprimitur & cognominatur. Quocirca post factam diligẽti studio animi p̄parationẽ, per orationes p̄gruas & pia in deum obsequia: superat nobis adhuc pctã, quæ p deuotam dñici corporis & sanguinis cõmunionẽ eluantur & expurgentur. Neq; tanta nobis ante cõparatur munditia; ut nulla sit residua labes aut peccati scoria, quæ salutaris illius medicinẽ (sanctę scilicet eucharistię) antidoto detergatur & curetur. Hinc & in orationib; ecclesiasticis frequẽter petimus, ita à sanctis patribus instituti: ut salubris illa cõmunicatio sanctoꝝ mysterioꝝ, ab omnib; nos purget offensis, nostręq; prauitatis uincula dissoluat. quẽadmodũ in hac sacra oratione post cõmunionẽ in officio missę dici solita. Purificet nos q̄sumus omnipotẽs & misericors deus sacramẽta q̄ sumpsimus: & præsta ut hoc tuum sacramẽtum nõ sit nobis reat; ad pœnã, sed intercessio salutaris ad ueniã, sit ablutio scelerum, sit fortitudo fragiliũ, sit cõtra mundi pericula firmamẽtum: sit fideiũ uiuorũ atq; mortuorũ, remissio omnium delictorum. Similiter & in ista, Hæc nos cõmunio dñe purget à crimine: & cœlestis remedij faciat eẽ cõsortes. Et in plerisq; alijs oratiõib; ecclesię supplicatorijs. Neq; per huiusmodi sedulas p̄paratiões id unq; posset effici (ut cauillatur Lutherus) q̄ preciosus Christi sanguis sit pro nobis frustra effusus: quoniam non inueniat pctã in nobis quæ abluat. Tum quod illi; uirtute, & merito passionis dominicę, remittantur peccata nostra in sacramẽto pœnitentię: ante sanctę eucharistię p̄ceptionẽ suscepto. Tũ etiã quod in ipsa sacra cõmunionẽ, omni efficacius eiusdẽ sacri sanguinis uirtus nõ parum cõferat: ad reliquias peccatoꝝ nostroꝝ abluendas. Nõ itaq; ob eam causã quã hoc loco assignat Lutherus: faciendę sunt studiosę p̄parationes cordis per contritiõẽ, peccatorũ detectionem, oratiões, & alia pia exercitia: quãdo recipiẽdum est corpus dñicum. sed ad emũdandũ ab inquinamentis peccatorũ animũ, pro uiribus & facultate humana, cum diuino adiutorio: eũdemq; excitãdum feruẽtius in deum. ut cum synceritate & debita puritate suscipiatur uenerandum illud sacre eucharistię mysterium: quod non nisi mundo corde atque in deum erecto su-

LIBER SECVNDVS

Leuitici. 19. nendum est. cum ipse dominus: omnium auribus in clamet. Sanctus estote: quoniam ego sanctus sum. & mundissimus hospes: non nisi in mundo habitaculo debeat excipi.

¶ Horarū canonicarū lectionē non esse damnandam: & quam ob causam illa est instituta. **Cap. XXIII.**

I.

Dhac ut uiris ecclesiasticis laxet habenas Lutherus ad ociositatē, & sanctū orationis studiū occupationemq; ipsis adimat: sustollit illis lectionē horarū canonicarum, eam ut tēdiosam et infructuosam damnans. quēadmodū ex nono eius dicto circa principiū huius libri annotato, & in hoc capite pariter & proxime sequente penitus elidendo, aperte liquet: ubi hæc eius adducta sunt uerba. Melius esset (inquit) eis, uiris scilicet ecclesiasticis, non legere horas: q̄ frigide eas legere. cū sit horarū lectio, laboriosus & tamē simulatus dei cultus. Nihil enī dici debet in ecclesia: nisi certum sit id esse uerbū dei, nihil etiā fieri aut geri: nisi quod certū sit à deo præcipi ut fiat aut geratur. **Hæc Lutherus.** Verū, si quis institutionis horarū canonicarū, ab ijs qui ecclesiasticæ sorti sunt addicti legendarum, causam accuratius inspexerit: longe aliter q̄ Lutherus hac de re sentiet. Siquidē instituta traditur huiusmodi horarum lectio: ad gratias deo benefactori de amplissimis beneficijs humano generi collatis, exoluēdas à tota ecclesia, per peculiare eius ministerios. Inter quæ quidē beneficia, diuina bonitate indulta mortalibus: primo loco eminet beneficiū creatiōis mundi, septem diebus expletū. q̄ sex diebus opera fabricationis mūdane distinxerit deus: & septimo, ab omni opere feriatu fuerit & requieuerit. In cuius beneficii cōmemorationē assiduā: persoluit deo quotidie septena in horis canonicis laus & gratiarū actio. Nec minus elucet secūdo loco nobis exhibitū inter cætera beneficiū redēptiōis nostræ, per amarissimam Christi passionē: quæ septē horarū, partiumq; diei intervallo pacta est. Vt aut iugis & assidua habeat eius acerbissimæ passionis à nobis memoria, nec unq̄ hominū elabatur animo: cōstituta est sanctione ecclesiastica, laus quotidiana lectiōis horarū canonicarū, horis illis septenis dominicæ passiōis propemodū deputata, quibus dicant. **Sunt & alia sublimia ac singularia mysteria: quibusq; earū horarū, quibus dicuntur horæ canonicæ, apta cōcinnitate respōdētia.**

¶

Gene. 1.